

HYPERICUM 4, maart 2005

Bijzondere vondsten FWT-FLORON 2004

P.F. Stolwijk, O.G. Zijlstra & J.W. Bielen

De lijst van bijzondere vondsten is ondanks strenge selectie langer dan in andere jaren. In het algemeen vermelden we alleen nieuwe vondsten van soorten met een Kilometer Frequentie Klasse Twente (KFKT) kleiner dan 3, dat wil zeggen: in minder dan 12 km-hokken in het FLORON-district Twente voorkomend. Soorten die in Nederland of daarbuiten heel bijzonder zijn, vermelden we steeds, ook bij een hogere KFKT. Ook terugmeldingen van zeldzame soorten of vondsten buiten de bekende verspreiding in Twente worden vermeld. In een aantal gevallen zijn op verzoek van de vinders de coördinaten niet vermeld.

Agrimonia eupatoria (Gewone agrimonie) RL2000. Derde vondst in Twente.

Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), enige planten. (Jo Schunselaar). In dit deel van Twente komt vrijwel alleen *A. procera* (Welriekende agrimonie) voor; echter, in aangrenzend Duitsland is vlak over de grens ook *A. eupatoria* gevonden. De herkomst van deze en enige andere opmerkelijke plantensoorten op de begraafplaats is niet meer te achterhalen, maar berust waarschijnlijk op uitzaai. In alle gevallen echter lijkt het erop dat deze en de andere hieronder vermelde soorten inmiddels ter plaatse volledig zijn ingeburgerd.

- *Anthyllis vulneraria* (Wondklaver): RL2000. Achtste vondst in Twente. Industrieterrein Vriezenveen (237-492), ruim 50 planten. (Corry Abbink)
- *Apium repens* (Kruipend moerasscherm) RL2000. Derde vondst in Twente. Hammerwetering bij Den Ham (231-499), talud. (Maarten Zonderwijk, Waterschap Regge & Dinkel)
- *Brachypodium sylvaticum* (Boskortsteel). Zevende vondst in Twente. Oeverwal Ruenbergerbeek bij Overdinkel (269-473), meer dan 50 planten. (Jo Schunselaar; Jacques Bielen.)
- *Briza media* (Trilgras) RL2000. Achtste vondst in Twente, de plekken bij de Marssteden niet meegerekend wegens twijfel over de herkomst aldaar. Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), ruim honderd halmen. (Jo Schunselaar)
- *Bromus racemosus* (Trosdravik) RL2000. Tweede vondst in Twente. Zenderen (246-482), twee planten in berm. (Pieter Stolwijk)
- *Campanula persicifolia* (Prachtklokje). **Eerste vondst FWT**. De Lutte, vier planten. De soort was op deze vindplaats al van vroeger bekend en lijkt hier daarom indigeen. Vanaf het eind van de 70er jaren is zij er niet meer gezien, maar na bosrandbeheer, verricht door vrijwilligers van het IVN-Oldenzaal, is zij er weer verschenen. (Jacques Bielen)

- *Campanula rapunculus* (Rapunzelklokje) RL2000. Vierde vondst in Twente. Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), ruim honderd planten. (Jo Schunselaar)
- *Cardamine impatiens* (Springzaadveldkers). Tweede vondst in Twente. Twickel, een plant. (Excursie PKN: Joop Kleuver, Marcel Horsthuis, e.a.)
- *Carex brizoides* (Trilgraszegge) RL2000. Zesde en zevende vondst in Twente. Enschede, landgoed Hoge Boekel (261-472), 100 m². (Marcel Horsthuis, prov. Overijssel). Hoge Boekelweg / Kennebroeksweg (263-473), 300 m². (Jo Schunselaar)
- *Carex diandra* (Ronde zegge) RL2000. Tiende vondst in Twente. Oldenzaal, aan een schaatsvijver (257-480), onderaan zwak aflopend talud, een pol; met o.a. *Carex nigra* (Zwarte zegge). (Andries van Rensen)¹
- *Carex hostiana* (Blonde zegge) RL2000. Dertiende en veertiende vondst in Twente. Enschede (261-469) natuurherstelproject Kersdijk. Twee planten. (Marcel Horsthuis, prov. Overijssel). Enschede, basisbiotoop Lappenpad (260-467), een tiental pollen. (Jo Schunselaar)
- *Carex pulicaris* (Vlozegge) RL2000. Vijfde vondst in Twente. Twickel. Een tiental planten. (Marcel Horsthuis, prov. Overijssel)
- *Catapodium rigidum* (Stijf hardgras) RL2000. **Eerste vondst in Twente.** Oldenzaal (258-481), in straatje, tussen plaaveisel. Deze soort was van oudsher in Nederland slechts bekend van een enkele vindplaats op oude muren in Zuid-Nederland, en nog vroeger in enkele kalkgraslanden, waar de vindplaatsen echter sterk achteruitgegaan zijn. De dichtstbijzijnde vindplaats is de steengroeve bij Winterswijk. Sinds enige jaren echter breidt de soort zich langzaam uit in Zuidwest-Nederland. (Andries van Rensen)

Afb.2 Stijf hardgras.

Bron: Heukels' Interactive Flora van Nederland

- *Ceratophyllum submersum* (Fijn hoornblad). Tweede populatie - derde km-hok - in Twente. Poel bij Vasse (256-494), massaal. (Corry Abbink)

¹ De determinatie is onjuist gebleken (Stolwijk, 20115)

- *Crepis setosa* (Borstelstreepzaad). Vierde vondst in Twente.
Assinkshoek, bij Albergen (247-488), enkele tientallen planten. (Excursie Floristische Werkgroep Twente)
- *Eleocharis quinqueflora* (Armbloemige waterbies) RL2000. Zesde vondst in Twente.
Entervenen (234-477), vele tientallen planten. (Fons Eysink, SBB)
- *Erigeron acer* (Scherpe fijnstraal). Negende vondst in Twente.
Elsmars bij Oldenzaal (259-479), 3 planten. Deze soort gaat in Twente schrikbarend achteruit. (Andries van Renssen)
- *Erigeron karvinskianus* (Muurfijnstraal). **Eerste vondst in Twente.**
Hengelo, steegje Steijnstraat (251-476), een tiental planten. (Pieter Stolwijk)
- *Festulolium x loliaceum* (Trosraaigras). Derde vondst in Twente.
Oldenzaal, aan een visvijver (257-480), ruderaal, op omgewerkte grond. (Andries van Renssen)
- *Galeopsis angustifolia* (Smalle raai): RL2000. Derde vondst in Twente.
Bij Wierden (239-487), langs industriespoor, een vijftal planten. (Corry Abbink)
- *Goodyera repens* (Dennenorchis) RL2000. Tweede en derde vondst (twee verschillende populaties!) in Twente.
Omgeving Mander. Ruim 50 rozetten. (Ruurd van Donkelaar; Corry Abbink). Zie artikel in dit nummer.
- *Hypericum canadense* (Canadees hertshooi). RL2000. Tweede (?) vondst in Twente.
Bij Weerselo. Honderden planten. (Gerben Winkel.) De vindplaatsen vermeld in Gorteria (VAN DER MEIJDEN & al., 1988 en 1999) zijn bij ons verder niet bekend; hoogstwaarschijnlijk is de soort op die plaatsen inmiddels weer verdwenen.
- *Hypericum x desetangii* (Frans hertshooi). Negende vondst in Twente.
Enschede, bij het Arke-stadion (254-472), een plant in berm. (Pieter Stolwijk)
- *Hypericum pulchrum* (Fraai hertshooi) RL2000. Achtste vondst in Twente.
Lonneker, terrein golfbaan (260-477), een 15-tiental planten. De vondst sluit aan bij de bekende vindplaatsen op de Lonnekerberg. (Jo Schunselaar). Negende en tiende vondst in Twente. Natuurontwikkelingsterreinen van Natuurmonumenten (261-482; 263-478). (Albert Grote Beverborg, NM)
- *Juncus ambiguus* (Zilte greppelrus). Tweede vondst in Twente.
Puntbeek bij Denekamp (268-486), samen met *Riccia cavernosa* (Spons-watervorkje). (Corry Abbink)
- *Lemna minuta* (Dwergkroos). Tweede zekere vondst FWT.
Enschede, Smalenbroek (257-467), massaal, in poel. (Pieter Stolwijk)

- *Littorella uniflora* (Oeverkruid) RL2000. Vijftiende en zestiende vondst in Twente. Twickel (Marcel Horsthuis, prov. Overijssel); Hartjesbos bij Hengelo. (255-477), oever van een geschoond plasje. (Jacques Bielen)
- *Lycopodium clavatum* (Grote wolfsklauw) RL2000. Achtste vondst in Twente. Schuilenburg, aan de Regge (228-493), natuurontwikkelingsterrein. (Maarten Zonderwijk, Waterschap Regge & Dinkel). Verheugend dat de soort zich op een nieuwe plek heeft gevestigd. Veel van de groeiplaatsen die we sinds 1989 kennen, zijn inmiddels verloren gegaan (mond. mededeling Johan Alferink).
- *Malva alcea* (Vijfdelig kaasjeskruid). Tweede vindplaats in Twente. Bij Harbrinkhoek (246-489), ongeveer 15 planten. De status van dit voorkomen is moeilijk te bepalen. Uitgezaaid of verwilderd is de plant hier niet, maar het lijkt ook onwaarschijnlijk dat de plant zonder menselijk toedoen hier verzeild is geraakt. (Corry Abbink)
- *Myosurus minimus* (Muizenstaart). Vierde en vijfde vondst in Twente. Gravenbosch / Saasvelderveld (252-482; 252-483), vele duizenden. Lage plekken in nat grasland. (Pieter Stolwijk). De plek in km-hok 252-483 is al enige jaren geleden door Fons Eysink (SBB) ontdekt, maar door een communicatiefout niet bij ons doorgekomen.
- *Orobancha minor* (Klavervreter) RL2000. **Eerste vondst in Twente.** Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), negen planten, woekierend op *Trifolium pratense*. (Rode klaver). (Jo Schunselaar). Uit ons district is verder recent geen enkele andere *Orobancha* (Bremraap) bekend.

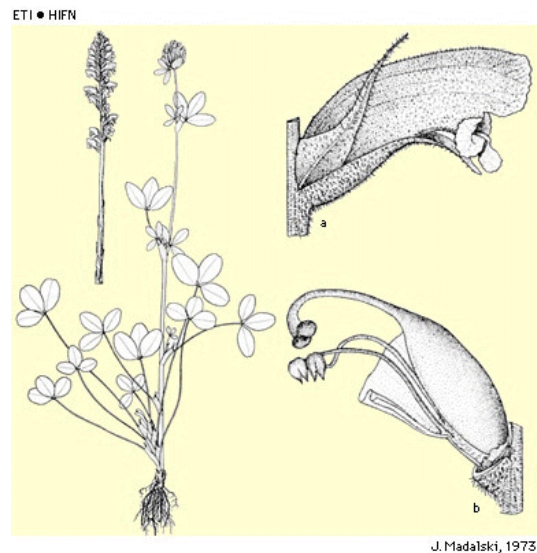

Fig.7 Klavervreter

Bron: Heukels' Interactive Flora van Nederland

- *Pedicularis palustris* (Moeraskartelblad): RL2000. Derde vondst in Twente. Natuurontwikkelingsterrein aan de Regge (235-481). Waarschijnlijk door uitstrooien van hooi uit het nabije Mokkelengoor hier naar toe gebracht (mededeling Eddy Weeda). (Jacques Bielen, Jelle Hofstra)
- *Phyteuma spicatum* subsp. *nigrum* (Zwartblauwe rapunzel): Dertiende vondst in Twente. Oeverwal Ruenbergerbeek bij Overdinkel. (269-473), ruim 200 bloeistengels. De soort was hier ook van vroeger (ongepubliceerd rapport E.J. WEEDA) bekend. (Jo Schunselaar; Jacques Bielen)

Afb.3 Zandweegbree (foto CORRY ABBINK)

- *Plantago arenaria* (Zandweegbree): **Eerste vondst in Twente.**
Wierden, industrieterrein (237-486), enige planten (**afb.3**). (Corry Abbink)
- *Plantago maritima* (Zeeweegbree) RL2000. **Eerste vondst in Twente.**
Hengelo, Oldenzaalsestraat (253-477), enige tientallen, merendeels zeer forse exemplaren (**afb.4**) onder en naast vangrail, samen met *Plantago coronopus* (Hertshoornweegbree). Kleine exemplaren van Hertshoornweegbree hebben soms ongetande bladen, maar deze zijn een-nervig; die van Zeeweegbree zijn (3-) 5-nervig. (Jan Zwienenberg)

Afb.4 Zeeweegbree (foto PIETER STOLWIJK)

- *Potamogeton x decipiens* (Wilgfonteinkruid). Tweede vondst in Twente.
Ommerkanaal, bij Arriërveld (225-508), aanzienlijke populatie. (Excursie Floristische Werkgroep Twente).
- *Sisymbrium loeselii* (Spiesraket). Achtste vondst in Twente, de eerste buiten het stedelijk gebied van Hengelo - Enschede.
Bij Vroomshoop (235-498), twee planten. (Piet Vogelzang)
- *Sisymbrium orientale* (Oosterse raket). Negende en tiende vondst in Twente.
Vossebulten, bij Haaksbergen (246-459; 247-459), enige planten. Komt buiten het stedelijk gebied van Hengelo - Enschede nauwelijks voor. (Excursie Floristische Werkgroep)
- *Thelypteris palustris* (Moerasvaren). Achtste vondst in Twente.
Schuilenburg, aan de Regge (228-494,) natuurontwikkelingsterrein, enige tientallen planten. (Excursie Floristische Werkgroep Twente)

- *Vaccinium corymbosum* (Trosbosbes). Achtste vondst in Twente. Vossebulten, bij Haaksbergen (246-459), een struik. (Excursie Floristische Werkgroep Twente)
- *Valerianella locusta* (Gewone veldsla). Vijfde vondst in Twente. Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), tien planten. (Jo Schunselaar)
- *Vicia tetrasperma* subsp. *tetrasperma* (Vierzadige wikke). Achtste vondst in Twente. Enschede, Oosterbegraafplaats (260-471), tientallen planten. (Jo Schunselaar)

Tenslotte een lijst met vondsten van soorten die uit tuinen of uit zaaimengsels zijn verwilderd (geen bomen of struiken). Een aantal daarvan zijn in Twente ook als wilde planten te vinden (gemarkeerd met *), maar worden eveneens uitgezaaid.

<i>Actinidia cf. deliciosa</i> (Kiwi ²)	<i>Lindernia dubia</i> (Schijngenadekruid)
<i>Allium ursinum</i> (Daslook)	<i>Lobelia erinus</i> (Tuinlobelia)
<i>Anaphalis margaritacea</i> (Prachtrozenkransje)	<i>Lupinus angustifolius</i> (Blauwe lupine)
<i>Anthyllis vulneraria</i> * (Wondklaver)	<i>Luzula sylvatica</i> (Grote veldbies)
<i>Calendula officinalis</i> (Tuingoudsbloem)	<i>Malva alcea</i> * (Vijfdelig kaasjeskruid)
<i>Campanula carpatica</i> (Karpatenklokje)	<i>Misopates orontium</i> * (Akkerleeuwenbek)
<i>Campanula persicifolia</i> * (Prachtklokje)	<i>Myosotis sylvatica</i> (Bos-vergeet-mij-nietje)
<i>Campanula poscharskyana</i> (Kruijklokje)	<i>Omphalodes verna</i> (Amerikaans vergeet-mij-nietje)
<i>Campanula rapunculoides</i> (Akkerklokje)	<i>Origanum vulgare</i> (Wilde marjolein)
<i>Campanula rapunculus</i> (Rapunzelklokje)	<i>Papaver orientale</i> (incl. <i>P. pseudoorientale</i>) (Oosterse klaproos)
<i>Corydalis solida</i> (Vingerhelmbloem)	<i>Pentaglottis sempervirens</i> (Overblijvende ossentong)
<i>Crocus vernus</i> (Boerenkrokus)	<i>Petasites japonicus</i> (Japans hoefblad)
<i>Cymbalaria muralis</i> * (Muurleeuwenbek)	<i>Potentilla recta</i> (Rechte ganzerik)
<i>Dianthus deltoides</i> * (Steenanjer)	<i>Pulmonaria officinalis</i> (Gevlekt longkruid)
<i>Eragrostis tef</i> (Abessinisch liefdegras)	<i>Ruta graveolens</i> (Wijnruit)
<i>Euphorbia cyparissias</i> * (Cipreswolfsmelk)	<i>Salvia pratensis</i> (Veldsalie)
<i>Foeniculum vulgare</i> (Venkel)	<i>Sanguisorba minor</i> subsp. <i>polygama</i> (Voederpimpernel)
<i>Geranium endressii</i> (Roze ooievaarsbek)	<i>Saponaria ocymoides</i> (Muurzeepkruid)
<i>Geranium sanguineum</i> (Bloedooievaarsbek)	<i>Sedum album</i> (Wit vetkruid)
<i>Guizotia abyssinica</i> (Gingellikruid)	<i>Sedum sarmentosum</i> (Driebladvetkruid)
<i>Gypsophila perfoliata</i>	<i>Sedum spurium</i> (Roze vetkruid)
<i>Koeleria macrantha</i> * (Smal fakkelgras)	<i>Soleirolia soleirolii</i> (Slaapkamergeluk)
<i>Legousia speculum-veneris</i> (Groot spiegelklokje)	<i>Sorghum halepense</i> (Wilde sorgo)
<i>Lepidium sativum</i> (Tuinkers)	<i>Tellima grandiflora</i> (Franjekelk)
<i>Leucojum vernum</i> (Lenteklokje)	<i>Tradescantia virginiana</i> (Eendagsbloem)
<i>Linaria purpurea</i> (Walstroleeuwenbek)	

² Misschien zou de naam Kiwivruucht (Engels: Kiwifruit) correcter zijn dan Kiwi, ter onderscheiding van de Nieuw-Zeelandse vogel van die naam; maar het is wellicht toch verkieslijker bij de in Nederland ingeburgerde naam te blijven. De soort is overigens geen Nieuw-Zeelandse plant, maar stamt uit China.

Literatuur

MEIJDEN, R. VAN DER & W.J. HOLVERDA (1988). Nieuwe vondsten van zeldzame planten in 1987. *Gorteria* 14: 71.

MEIJDEN, R. VAN DER, W.J. HOLVERDA & H. DUISTERMAAT (1999). Nieuwe vondsten van zeldzame planten in 1997, 1998, 1999. *Gorteria* 25: 117.
